

Motion till riksdagen 2011/12:K280

av **Lars Elinderson (M)**

Statens ansvar för den svenska gravkulturen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statens ansvar för bevarandet av den svenska gravkulturen.

Motivering

I Sverige finns stränga regler som skyddar de stendösen från järnålder eller bronsålder som råkar finnas ute i naturen. Däremot finns inget skydd för de gravar som rymmer våra nära och kära i den förra eller förrförra generationen! Det anses naturligt att kostnaden för den forntida gravkulturen skall betalas av staten, medan det inte finns något ansvar för att även vår egen tids gravskick och personhistoriska minnen bevaras åt eftervärlden.

Riksdagen beslöt i betänkande 2006/07:KU13 att avslå ett yrkande om lagreglering av statens ansvar för den svenska gravkulturen med hänvisning till att ”denna fråga delvis uppfattas som ett informationsproblem och att åtgärder vidtagits i syfte att öka kunskapen om det kulturhistoriska värdet av begravningsplatserna”. Under senare år har också frågan aktualiserats på olika sätt inom Svenska kyrkan. Efterhand har det dock blivit alltmer påtagligt att bristen på lagreglering i kombination med ekonomiska faktorer medför en väldigt stor skillnad mellan olika församlingar när det gäller hur ansvaret för gravkulturen hanteras. Fortfarande kvarstår samtidigt den principiella frågan om hur ansvarsfördelningen mellan staten och kyrkan är reglerad. Detta faktum är särskilt påtagligt i förhållande till de regler som gäller för den forntida gravkulturen.

Begravningsväsendet är statligt, men på de flesta håll delegerat till Svenska kyrkan. Staten betalar ofta efter kriterier som inte medför kostnads- täckning för de enskilda församlingarna, vilket innebär att de ofta tvingas prioritera bort ansvaret för skyddet och bevarandet av gravar som inte har

Fel! Okänt namn på

någon gravrättsinnehavare. Detta förhållande är särskilt påtagligt i kyrkotäta glesbygder, som inte sällan också berikas/belastas av en väsentlig del av det kulturarv som utgörs av gamla kyrkogårdar.

Kyrkogårdarna och gravkulturen är ett kulturarv, en minnenas trädgård, en kulturhistorisk oas dit vi själva och våra efterkommande kan söka oss för meditation, sorgbearbetning och reflektion över tidens och generationernas gång. Kyrkogården är ett "levande" museum över socknens historia och de människor som bott och verkat där. Med nuvarande regler kräver kyrkogårdsförvaltningarna full kostnadstäckning för att hålla gravar, gräsytor och gångar i gott skick. Gravdar som inte har gravrättsinnehavare markeras särskilt, användas systematiskt under något eller några år, varefter de avlägsnas och eventuellt blir makadam.

På vissa håll har man börjat med K-märkning av gravstenar. I samråd med museipersonal eller andra experter markeras de gravar som på grund av sitt utseende eller text kan anses vara särskilt värda att bevara. I bästa fall får då dessa stå kvar även om det inte finns någon gravrättsinnehavare som betalar för skötseln.

Men är det bara särskilt snirkliga stenar eller kulturhistoriskt intressanta gravar som bör bevaras? Är det inte så, att det för besökaren är just *den* graven, kulturhistoriskt värdefull eller inte, man vill hitta, fotografera och meditera över. I flera länder har man hittat en medelväg. Stenarna får stå kvar, men skötseln minimeras genom att man tar bort grusbäddar, steninramningar, kedjor, rabatter osv. Detta är en lösning som ur nästan varje synvinkel kan försvaras. Jag anser att det är lika viktigt att ansvaret för bevarandet av den svenska gravkulturen regleras i lag, och att statens ekonomiska ansvar i detta sammanhang klargörs. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Stockholm den 26 september 2011

Lars Elinderson (M)